

Kehitysvamma ei ole työllistymisen este

Työllisyyden edistäminen
Kehitysvammaliitossa 1993 - 2018

Kehitysvammaliitto
Simo Klem

VATES-säätiön avoimet ovet
28.2.2018

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

- ◆ Työllistymisen edistäminen on ollut pitkään Kehitysvammaliiton kärkiteemoja
- ◆ Kolme päälinjaa
  - 1) **Palkkatyön edistäminen**
    - ◆ Tukijoukko (1998 – 1999), Opinnoista työelämään (2001 – 2004), Työtä tekijöille (2008 – 2010), Monenlaisia tuloksentehtäviä (2012), Kehitysvammaiset ihmiset töihin (2013 – 2016), Vammaiset nuoret ja työntekijäkansalaisuus (2014), Palkkaa mut (2017 – 2018)
  - 2) **Toimintakeskusten kehittäminen**
    - ◆ Työtoimintojen kehittämisprojekti (1990 – 1993), Vaihtoehtona työ (2001)
  - 3) **Kansainväliset työllistämishankkeet**
    - ◆ Venäjä, Pietari (2000), Sambia (2005 – 2014), Mosambik (2012), Sansibar (2017 – 2019), eurooppalaiset yhteistyöhankkeet

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

Palkkatyön edistäminen 1/3

- ◆ Tukijoukko (1998 – 1999)
  - ◆ Tuetun työllistymisen mallin mukaisella työhönvalmennuksella etsittiin työpaikkoja työttömille nuorille, joilla on lieviä kehitysvammoja tai oppimisvaikeuksia.
  - ◆ Hanke linkittyi silloisen STAKESin koordinoimaan Employment-Horizon STEPS -hankkeeseen, joka toimi lähtölaukauksena Helsingin kaupungin tuetun työllistymisen palvelun perustamiselle.
- ◆ Opinnoista työelämään -projekti (2001 – 2004)
  - ◆ Edistettiin kehitysvammaisten ammatillisten opiskelijoiden työllistymistä tavallisille työpaikoille tuetun työllistymisen mallin mukaisesti.
  - ◆ Kehitettiin oppilaitoksen ja työ- ja toimintakeskusten välinen kumppanuuskoulutus työ- ja toimintakeskuksissa työskentelevien kehitysvammaisten henkilöiden ammatillisen uudelleensuuntautumisen tueksi.
- ◆ Työtä tekijöille (2008 – 2010)
  - ◆ Kehitysvammaliiton ja Kehitysvammaisten Tukiliiton yhteishanke.
  - ◆ Tavoitteena oli lisätä kunnissa kehitysvammaisille henkilöille tarjottavaa tuetun työllistymisen työhönvalmennuspalvelua.
  - ◆ Projektissa toteutettiin seudullinen koulutuskampanja kehitysvammaisten ihmisten työllistymisen tukemisesta ja haastettiin sosiaalipalveluista vastaavia lautakuntia kehittämään tuetun työllistymisen työhönvalmennusta. Kehitysvammaisten ihmisten työllistymisestä ja sen tukemisesta tiedotettiin valtakunnallisesti ja seudullisesti.

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

Palkkatyön edistäminen 2/3

- ◆ Monenlaisia tuloksetekijöitä (2012)
  - ◆ Hanke loi 27 uutta työpaikkaa kehitysvammaisille ihmisille K-ryhmän kauppoihin eri puolilla maata.
- ◆ Kehitysvammaiset ihmiset töihin (2013 – 2016)
  - ◆ Tavoitteena oli ottaa käyttöön ja soveltaa näyttöön perustuva tuetun työhönvalmennuksen toimintamalli kehitysvammaisille henkilöille.
  - ◆ Hankkeessa koulutettiin työhönvalmentajia ja järjestettiin kehitysvammaisten työnhakijoiden vertaisryhmätoimintaa ja pyrittiin edistämään näyttöön perustuvan työhönvalmennuksen käyttöön ottoa kunnissa.
  - ◆ Hankkeessa toteutettiin kolme tutkimuskokonaisuutta:
    - ◆ Vesala Hannu T., Klem Simo & Ahlström Marika. Kehitysvammaisten ihmisten työllisyystilanne 2013 – 2014. Kehitysvammaliiton selvityksiä 9/2015.
    - ◆ Hannu T. Vesala, Simo Klem, Mika Ala-Kauhaluoma & Jaakko Harkko: Työnantajien kokemuksia kehitysvammaisista työntekijöistä. Kehitysvammaliiton selvityksiä 11/2016.
    - ◆ Hakala Katariina. Työllistymistarinoita. Kehitysvammaliiton selvityksiä 13/2017.

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

Palkkatyön edistäminen 3/3

- ◆ **Vammaiset nuoret ja työntekijäkansalaisuus – tutkimusprojekti (2014)**
  - ◆ Tutkimuksessa tarkasteltiin vammaisten nuorten aikuisten työntekijäkansalaisuuden esteitä ja edellytyksiä.
  - ◆ Tutkimusaineisto koostui 21 vammaisen nuoren ja 15 työnantajan haastatteluista. Nuoret olivat pääosin liikunta- tai näkövammaisia.
- ◆ **Palkkaa mut (2017 – 2018)**
  - ◆ Projektissa edistetään kehitysvammaisten ihmisten työllistymistä palkkatyöhön levittämällä työhönvalmennuksen ja vertaisryhmätoiminnan toimintatapoja valtakunnallisesti sekä lisäämme työnantajayhteistyötä.
  - ◆ Valtakunnallisen työhönvalmennuksen verkoston osallistujia koulutetaan tavoittelemaan työsuhteista palkkatyötä kehitysvammaisille henkilöille. Osallistujia tuetaan tekemään työnantajayhteistyötä.
  - ◆ Toteutetaan verkkopohjainen työllistymistä edistävän vertaisryhmän ohjaajakoulutus. Koulutuksen osallistujat käynnistävät omia vertaisryhmiä.
  - ◆ Työnantajien tietoisuutta kehitysvammaisten ihmisten työllistymispotentiaalista lisätään tekemällä aktiivista työnantajakontaktointia ja kampanjoimalla sosiaalisessa mediassa.

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

Toimintakeskusten kehittäminen

- ◆ **Työtoimintojen kehittämisprojekti (1990 – 1993)**
  - ◆ Tavoitteena oli innovoida kokeilu- ja kehittämistoimintaa, kehittää toimintayksiköiden työn sisältöjä ja työmenetelmiä, koota tiedot kokeiluista ja tiedottaa niistä sekä järjestää koulutusta.
  - ◆ Projektin alkuvaiheen kyselyllä selvitettiin kentän kehittämistarpeita.
  - ◆ Kehitysvammaliitto perusti työtoimintojen kehittämisryhmän, joka laati raportin ”Työtoimintojen uudistaminen”.
  - ◆ Kehittämisprojekti toimi tiiviissä yhteistyössä työtoimintojen ylläpitäjyhteisöjen ja toimintayksiköiden kanssa.
  - ◆ Projektissa oli mukana sen eri vaiheissa 4 – 6 kokeilu- ja seurantayksikköä.
- ◆ **Vaihtoehtona työ (2001)**
  - ◆ Tavoitteena oli uudistaa työkeskusten toimintatapaa kohti työhönvalmennuskeskuksen mallia
  - ◆ Projektin julkaisuja:
    - ◆ Työkeskuksesta työhönvalmennuskeskukseksi: kokemuksia työkeskusten tuetun työllistymisen suuntaisesta kehittämisestä / Marika Hyvärinen (toim.). Helsinki : Kehitysvammaliitto, 2001
    - ◆ Työ- ja toimintakeskukset tänään / Marika Hyvärinen, Hannu Vesala ja Maarit Seppälä (2002)

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

Kansainväliset työllistämishankkeet 1/2

- ◆ Pietari (kaksivuotinen hanke 2000-luvun alussa)
  - ◆ Vertaisryhmähankkeessa etsittiin työpaikkoja työkeskusten asiakkaille.
  - ◆ Hankkeen aikana työllistettiin lähes 20 henkilöä.
- ◆ Sambia (2005 – 2014)
  - ◆ Tavoitteena oli Sambiaan soveltuvan työllistymismallin luominen sekä vammaistietoisuuden lisääminen tiedottamisen ja koulutuksen keinoin.
  - ◆ Hankkeessa parannettiin kehitysvammaisten tyttöjen ja naisten osallistumista yhteiskunnalliseen elämään, edistettiin heidän pääsymahdollisuuksiaan ammatti- ja yrittäjäkoulutukseen ja parannettiin siten heidän työllistymismahdollisuuksiaan vertaistuki- ja osuuskuntatoiminnan kautta.
  - ◆ Hankkeessa tuettiin kehitysvammaisten ihmisten ja heidän perheittensä järjestöä ZAEPDia, joka oli projektin paikallinen toteuttaja.
- ◆ Mosambik (2012)
  - ◆ Kehitysyhteistyöhankkeessa annettiin usean vuoden ajan tukea kehitysvammaisille nuorille ja heidän perheilleen ammattikoulutuksen ja työllistämisen avulla Mosambikissa Maputon, Beiran, Pemban ja Nampulan alueilla yhteistyössä kehitysvammaisten ihmisten vanhempainjärjestön Acridemen kanssa.
  - ◆ Projekti avasi uuden tien kehitysvammaisten nuorten itsenäiselle elämälle: koulutuksen ammattiin, mahdollisen työpaikan ja mahdollisuuden toimeentuloon.

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

Kansainväliset työllistämishankkeet 2/2

- ◆ Sansibar (2017 – 2019)
  - ◆ Pilottihanke, jossa kehitysvammaiset työnhakijat siirtyvät harjoittelujakson jälkeen työelämään. Mukana on 10 kehitysvammaista henkilöä.
  - ◆ Hanke on osa kehitysyhteistyön vammaiskumppanuusohjelmaa, mukana on myös Sansibarin opetusministeriö.
- ◆ Eurooppalaiset yhteistyöhankkeet
  - ◆ SENEL (Erasmus+ -hanke 2015 - 2017)
    - ◆ Mukana neljä maata: Iso-Britannia, Suomi, Saksa ja Tsekki
    - ◆ Luotiin välineitä ja malleja, joilla tuetaan työelämään nuoria, joilla on oppimisvaikeuksia tai erityistuen tarpeita
      1. Onnistumistarinoita työllistymisestä
      2. Opas työnantajille
      3. Laajennettu CV työnhakijoille

Kehitysvammaliiton työllistämistyö

Mitä on opittu?

- ◆ Kehitysvammaisten ihmisten työllistyminen onnistuu työhönvalmentajan tuella.
  - ◆ Aktiivinen työnantajayhteistyö ja työtehtävien räätälöinti.
  - ◆ Riittävä tuki ja mahdollisuudet kokeilla erilaisia työtehtäviä avaavat kehitysvammaiselle ihmiselle väylän palkkatyöhön.
- ◆ Kunnat ovat avainasemassa: tavoitellaanko palveluilla palkkatyötä myös kehitysvammaisille ihmisille.
- ◆ Työnantajien mukaan kehitysvammaiset ihmiset ovat luotettavia ja sitoutuneita työntekijöitä, jotka suoriutuvat työtehtävistään, kunhan perehdytykseen ja työn tekemiseen annetaan riittävästi aikaa.
- ◆ Kehitysvamma ei ole työllistymisen este. Esteet ovat palvelujärjestelmässä.
- ◆ Ratkaisuja:
  - ◆ Lisää työhönvalmentajia sekä tietoa ja tukea työnantajille
  - ◆ Työnteosta kannattavaa: palkan ja eläkkeen yhteensovittaminen
  - ◆ Avotyötoiminta määräaikaiseksi harjoitteluksi, joka tähtää palkkatyöhön
  - ◆ Osatyökykyisten työllistäminen palvelujen hankintakriteeriksi